

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id euidem probamus libenter (Az állatok katholicusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányüzsdékben.

A felvidék hiénái.

Állandóan panasoz tárgya, hogy Magyarország teste beteg, hogy állandóan senyved és sorvad.

Ott fenn, éjszakai, a hol az édes anyaföld oly mostohán adja vissza a belévetett magot, a hol csak vadregényes sziklaóriások, hegyszakadékok, a magasztos, zúgó sötét erdők szépek: ott a fölvidéken a nemzet testének gennyedő tagja kifakadt és borzasztóan szánalmas képet tár elé.

A hivatalos lap még karácsony előtt közölte, hogy Alsó-Kalocsa községét 1902. év január 7-én (az ó naptár szerint a szegény ruthének ezen a napon szent karácsony napját, a kis Jézus születését, a szeretet ünnepét ülik) el fogják árverezni. A házakat, jobban mondva viskókat, a földeket, azt a helyet, a hol a szegény ruthenek évszázadok óta éltek dolgoztak, imádkoztak, a hol a hazáért vértüket ontották, mindazt most újra fogják útni és a szegény ruthén a feleségével, meg az apró gyermekeivel szedheti a gunyáját, elindulhat Amerikába — ha ugyan vissza nem toloncolják a határról — vagy pedig

ott maradhat rabszolgának az új földesur területén.

Itt megállok. Odajutottam, hogy meg kell mondanom, kinek a bűne, vagy lelkületlensége kergeti ezeket a nyomorult szegény embereket ebbe a borzasztó sorsba?

Nem vicsorgatja e majd egyik-másik olvasóm a fogát, hogy ime a Fejérmegyei Napló ismét antiszemita csodák? Nem fogják-e mondani, hogy izgatok a felekezettek ellen, hogy meggyanusítok egy olyan fajt, a mely közöttünk élve; például szolgálhat nekünk a hazafiaság, a nemzet iránt való kötelességek hűségese lerovása által.

Mondja akárki akárminek az igazságot, én kimondom És azt is mondom, hogy ha keresztény fajrokonaim között bárhol ebben a szép Magyarországon akadna egy osztály, vagy törzs, a mely kihasználva a másik gyengeségét, hiéna módra színá ki bármelyik felebarátom vérért, megtagadnám vele a közösséget és azt mondanám: korbácsoljátok meg a világ előtt és kergessétek ki az ország földjéről, vagy akasszatok fel az első fára ott, a hol a bőre a zetekbe akad. Hiénákat

nem nevelünk önfaink kiszípolozására. Statáriumot kell hirdetni az ilyen gonosztevők megbüntetésére olyat, a melyet a boldogult Ráday Gedeon hirdetett, a mikor az Alföldön végét akarta szakítani a betyárvilágnak, a mikor nem egy-lóra-termett magyar legényt magasztaltak fel az akác-fára, a miért egy kötőféket, vagy 10 krajeár áru ostort lopott.

Én azt hiszem, hogy minden jóra való zsidó csak elítélni és rosszalni tudja a k hazárok elkövetett gonoszságait és ő maga is óhajtja, hogy ki kell őket vágni a nemzet testéből.

A ruthén nép tönkretvése és földönfutóvá, vagy rabszolgává tétele a kazárok nevéhez fűződik. Fölemlítünk közülük néhányat, méltóztassék figyelni; Edenburg Ábrahám, Freund Ignác, Tabak Sulem, Schöngut Jakab, Davidovics Adolf, Taub Katz József, Steinmetz Hersch Mayer, Jankelevics Mayer, Moskovits Mayer, Maged Hersch, Mandel Jakab, Pollák Emil Léb, Steinmetz Serichem Fruchter Saul, Steinmetz Márkus Léb, Kind Jéig, Kind Mendel, Káhan Lajos, Káhan Éliás.

Mikor bejönnek az országba, nincs összesen 20.000 forintjuk. de ezt a pénzt

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

„Nem köll!“

(Vége.)

— Azt nem eszi meg senki! — felelte bölcsen és titokzatosan a kis Tréfi és láttam villogó szeméből, hogy bátran leszakíthatom a rózsát, amit nemcsak hogy elfogadott, de majdnem kikapta a kezemből, amint felé nyújtottam és reszketve az izgalomtól, szorított magához. Kalapját levéve — azt hittem, mellé akarja tűzni, de ellenkezőleg — kalap alá dugta kincsét, azzal halalkan köszönt, mintha félt volna, hogy egy erős hang elriasztja a keblén szorongatott rózsát a kalap alul és csendesen tipegett hazafelé.

Délután ismét a sajtóparti kertbe menvén, benéztem a vámházacska nyitva levő ajtaján. Tréfi ke az ágyon trónolt — érted: az emeleti szobában tartózkodott és valami zsindeyből faragott console-félén egy kis virágtartóban ott pompázott mellette a rózsá. A polcocska fölött egy szép nő arckép függött.

Sámuka rámutatott a képre: — neki hoztam!

Az öreg Salamon előkerült akkorra szintén a szomszédos „árendástul“, aki a korcsmánkat bérelte és látva, hogy a képet nézzük, mély szomorúsággal csak annyit mondott: „az anyja“ és csodálatos! a csunya Tréfi ke nagyon hasonlított a valóban bámulatos szép asszonyhoz.

Nem akartam a szegény Salamont kérdésekkel faggatni szép neje miatt, mert ezt már előbb tudtam, hogy meghalt, így hirtelen arra fordítottam a beszédet, hogy Sámuka soha sem akar tőlünk semmi ennyivalót elfogadni, pedig csak

olyannal kínáljuk, amit nálunk számtalanszor esznek izraelita kereskedők. Azonban csak felnőttek — felelt az öreg — akik tudják, hogy mit fogadhatnak el és mit nem.

Az ilyen kis gyerekeknek azért van egyáltalán minden elültva, amit más vallású ad neki, mivel ha egy meg lenne engedve, máshoz is hozzányulna, ami neki tilos, de ő ezt esetleg nem tudná.

Szegény Sámukának tehát minden — „tréfi“ volt, csak a piros rózsá nem — melyet anyja emlékének áldozott.

Ezután rövid idő múlva, ha jól emlékszem a porosz-osztrák háború befejeztével egy friss politikai áramlat elsöpörte a jogtalanul felállított vámkokat. Egy szép reggel csak nyomát is alig lehettem a kis gunyhónak, még az alapját is felnyesték és minden porát a Sajóba dobták.

Sámukát, kis kedvencünket csakhogy meg nem sirattam. Hírét sem hallottam többé, mennyival inkább, mivel rövid idő múlva férjhez menvén távoli vidékre szakadtam onnét.

Jó néhány éve annak, hogy házunkhoz egy mérnököt szállásoltak be, illetőleg mi hívtuk meg, mivel falun idegenek nem mindég találunk szállást.

Örültem, hogy megismerkedhettem a mérnökkel, mert már előre elérkezett hozzánk híre, hogy ritka kiváló derék ember: nemcsak igen ügyes szakmájában, de azonfelül kellemes, művelt ember és olyan hozzáférhető, hogy a becsületnek már az a félreismertetlen kifejezése is, amely egész lényén mintegy előmlik, tiltakozik az ellen, hogy őt valaki vesztegetéssel megkörtöngesse: amit nem egy ember enged meg magának a mérnökkel szemben, úgy tagosztály, vagy földbeccsélés alkalmával és nem egy mérnök lesi-várja: „no, mikor jön már az a kísértő, akinek nem

szokás ellentállni.“ Hogy még sokkal jobban megörültem, hogy a derék művelt mérnököt megismerhettem, mikor magát bemutatva, „Tréfi“ találtam fel benne, azt mindenki elhíheti nekem.

Egész ebédünket végig ette velünk; mert most már tudja, hogy mikor ehet egy becsületes zsidó és kívül egy táliból csesznyét; azt meg nem tartja lelkiüdvösségére szükségesnek, hogy az ételben válogasson.

Nem így az öreg Salamon. Ő még most is a régi „Dil dili dal dal dil dili“ nótát fújja, a mely oly szívréhatóan mondja el, hogy az öreg Salamon

„Nem evett még na egyebet —
Fekete retket, kenyeret!“

hogy a falu valamennyi gyereke utánna szalad, hogy egyetlen krajcárját vagyis néhány fillérkéjét felválthassa az öreg Salamonnál rubintos aranygyűrűre vagy szép feketén ragyogó medvecukorra.

Nem lehet az öregét rávenni, hogy nyugalomba helyezze magát: mióta a kis vámházból kiűzték, azóta mindég házalással keresi kenyerét. Csak mióta nagyon megöregedett, ül be téle fiához és azt mondja: a gyerekekre vigyázz, mikor unokái között a kályha mellett szundikál: pedig szegény öregét gyakran a gyerekek őrzik meg attól, hogy szendérgés közben égő pipájával meg ne gyújtsa a ruháját. Ily módon jóformán keresztül alszva a telet és úgy látszik, hogy ilyenkor egész évre kiveszi a jussát az alvásból, mert tavasztól kezdve aztán késő őszig fáradhatatlanul vándorol faluról-falura, hogy a Rózikának, kedvenc unokájának kelényjéjéhez összeszerezze a filléreket, mint hajdan fia számára a tandíjat.

Hogy ha tél végén először halljuk az öreg Salamon vékonyhangú tilinkóját szólni a falu közt, biztosabbra vesszünk — bármilyen nagy legyen

Mai lapunk 6 oldal.

ugy forgatják, hogy egy-két esztendő alatt négy-öt falut árvereznek el a kedvükért.

Ne gondolja senki, hogy az a szegény ruthén talán sokkal tartozik. Dehogy! Hiszen, 5—10 forintokból szaporodott az adósság annyira, hogy most a háza, meg az ösaspjától öröklött földeskeje megy rá.

Vagy talán így okozkodhatik valaki: Jakobovits Márton, vagy Chovidra Matuska Iván minek csinálta azt a 11 frt. 40 kr. adósságot, a mely most 50 frtra felszaporodva, elemészti házaacskáját? Türt és várt volna és ne fordult volna Káhán Izraelhez. Ha pedig csinált adósságot, miért nem fizette ki idejében, miért hagyta ennyire jönni a dolgot? Szánka Mihály minek írta alá azt a váltót, a melyen 250 forintot kapott s a mely váltó-óvási- és eljárás díjakkal, kamatokkal és meghoszabításokkal felrug 850 forintra, melyért most ugy az ő, mint testvérei és kezesei az összes birókát és az egész falut licitáltatja a kereskedelmi bank, vagy az önszegélyző népbank? Ha jól esett akkor a 250 forint, most igya meg a levét. S annak a kiskoru Makulin Annának, vagy Jaréma Vasziljnak apja miért csinálta azt az állítólagos 32 frt. adósságot, melyért most Káhán kidobja őket öröklött házukból. Mert szegény Anna és Vaszilj ártatlan ugyan az adósságban, de a zsidó bibliában benne van, hogy Jáhve megbűnieti a gyermekeket az apák bűnéért hetediziglen s a miért néhai Mikulin Méter, vagy Jaréma Bogulin egy pohár pálinkát megivott a Herschmann Jób boltjában 1895-ben, ki kell dobni Annát és Vasziljt a kis kalyibából. Úgy kell nekik, miért ivott akkor Mikolin és Jaréma pálinkát, meg nem gondolván, hogy egy pohár pálinkáért küzik gyermekeiket az ő halála után a kis vityillóból. Hiszen tanulta Mikulin és Jaréma a Kostától, hogy egykor az egész emberi-

séget kiűzték a paradicsomból egyetlen almaért, miocsoda sérelem tehát az, ha csak két három kiskorut kergetnek ki egy düledező kalyibából egy 1895-ben megivott pohárka pálinkáért? Káhán, Grohesmann és Jeger irgalmasabbak mint az arkangyal, mert ők a bitűös pálinka ivót még haláláig meghagyták a kunyhóban s csak gyermekeit kergetik ki hat esztendő múlva.

Lehet a ki így beszél és lehet a ki ezt elhiszi, de mi mégis azt állítjuk, hogy a magyar államnak tartozó kötelessége kiszabadítani egy gyenge, ügyetlen, de hazafiai kötelességét minden időben hiven teljesítő népet egy oly fajnak a karmai közül, a mely nem ismer Istent, nem ismer lelkiismeretet, hanem csak a maga rabló ösztönét. Ha a magyar kormány ki tudott erőszakolni oly törvényeket hat évvel ezelőtt, a melyek 9 millió katolikus vallási meggyőződésével ellenkeznek, most hat év után gátat vehet ugyancsak az egyedül üdvözítő liberalizmus nevében annak a zsvány életnek, a mely Máramaros-, Bereg-, Ungmegyék hazafias keresztény lakosságát a hazátlan khazar faj részéről fenyegeti.

Liberális álarc.

Hol van hát az a híres liberálizmus, miniszter urak?

Ime, a protestánsok maguk kezelik a protestáns vagyont; iskolákat ők adminisztrálják: papjaikat, tanáraikat, tanítóikat választják; költségvetést és zárszámadást készítenek évről-évre. A jogoknak és kötelességeknek ugyanezen önkormányzati tartalmával élnek a görög-keletiek is. Sőt ugyanigy vannak berendezve az erdélyrészi római katolikusok is.

Mit vétettek a Királyhágón innen lakó katolikusok, hogy velük szemben más mértéket használ a liberális kormány. Mikor ejtették meg ellenük a vizsgálatot? Hol tartatott a végtárgyalás? Avagy talán a szabadelvű lobogó alatt ki-

hallgatás, vizsgálat és ítélet nélkül is lehet bűntetni?

A kat. alapokat és alapítványokat a kormány kezeli. Illetékelen és bántó gyámkodás ez. Illetékelen, mert ha katolikus természetű az a vagyton, akkor a katolikusok egyeteme a tulajdonos. Bántó, mert a kormány nem felekezeti szerv, és sem nem jobb gazda, sem nem becsületesebb, mint más emberfia.

A görög-keleti oláhok gimnáziumot tartanak fenn. Az erdélyi lutheránus szászoknak van öt gimnáziumok és két reálisiskolájuk. Tanító-képzője is van mindkét felekezetnek. Ezeknek tehát joguk van középiskolájuk adminisztrációjára. Németül tanít az egyik; oláhul a másik. Alleduitsch eszmekört csepegtet az egyik az ifju kedélyekbe; dakorománt a másik. A magyar állam kebelén a magyar állam számára kész ellenségeket nevel mind a kettő. Ez szabad. A kormány csak felügyeleti joga van, a mit lanyhán, ügyefogyottan teljesít. Azoknak az iskoláknak a szelleme és a magyar kultúra között nincsen semmi kapocs. Szászok és oláhok ma távolabb állnak a magyar nemzet érzelmevilágától, mint harminc év előtt.

Önkormányzatuk azonban mégis van. A Királyhágón innen lakó katolikusoknak nincs. Nem is lesz. Valami temetkezési-egylet féle szervezetük lesz. Egyházi dalárdájuk is lesz a nagyobb templomokban. Ha jól viselik magukat, megnyerik azt a jogot is, hogy sánták, bének, vakok számára menházakat építsenek. De, hogy valódi tevékenységi körrel bíró organizációt kapjon a katolikus társadalom, arról hegedült szent Dávid.

Ezt az ügyet alaposan elbizottságozták és eltaktikázták. Harmad év előtt módjukban lett volna az ügy komolyságának és nagy horderejének megfelelő javaslatot készíteni. De Horánszky Nándor puhatoló bizottságot indítványozott, megtudni a püspöki kar és a kormány véleményét. Ezt az indítványt elfogadta a kongresszus. Ezzel aztán megpecsételték az autonomia sorsát. A cselekvés átjátszódott a habozás terére. A puhatolás három évig tartott. Lelohadt még az a kis erély is, a mi mutatkozott. A számitás bevált. Azért szalmatúz a magyar akarat, hogy ne tartson sokáig. Ha mindjárt meglesz, a mit kívánunk, határtalan az öröm. Ha huzódik, halasztódik: ránk dől a közöny, megunjuk a dolgot és ott egye meg a fészkes fülemile, ahol volt.

A liberális kormányunk nem elve az egyenjogúság. Péternek szabad, Pálnak nem szabad.

is még a hó — hogy itt a tavasz, mintha Falb Rudolf ezt tudományának összes ereje által jósolná is meg.

A párbaj.

Rendesen kardra vagy pisztolyra szokás kimeni.

A segédek kiválasztják a helyet, hogy a nap ne süssön a párbajozók szemébe; megtöltik a pisztolyt és megvizsgálják az ellenfelek ruháit: nincs-e alatta páncél.

A német egyetemi polgárokról beszéltek, hogy lehetőleg borotva-éles karddal vívniak s legnagyobb gyönyörűségükre szolgál, ha ellenfelük arcán jó mély sebet vághatnak keresztbe. Vagy ha egy darabkát lecsiphetnek amannak fülelől, orrából...

Németországban nagyon ki van fejlődve a szociális lépcsőzet. Nem csoda. Németország katoná-állam.

Ha valamely kereskedő megsért egy német tisztet, ez őt nyomban felkoncolhatja bántalmazóját. A kereskedő kihívását azonban (ha még oly nagy is a sérelem) katonatiszt nem köteles elfogadni.

Franciaországban nincs igy. Itt még a tábornok is köteles elfogadni — péltjének kihívását; föltéve, hogy nem a péksüteményen veszték össze.

A mult század elején Constant, mivel podagrás volt, karosszékéből párbajozott s ellenfelének golyója hódrém sapkáján furódott keresztül, pár centiméternyire a koponyája fölött.

Lamartine, a poeta, ki később a köztársaságok vezetője lett, királypárti korában párbajt vívott egy angol tiszttel, mert ez Napoleon császárt XVIII. Lajosnál külön embernek deklarálta.

Irgalmat nem ismerő párbajhős volt Cas-sagnac, ki minden emberbe belekötött.

Fiatal korában angol fogságba került, de mikor kiszabadult, meg is bosszulta magát a legelső angolon, aki utjába került. Másként nem tudott belekötni, hát cipője sarkával jó erősen az anglus tyukszemére toppantott. A dologból természetesen párbaj lett, mely az ártatlan fél halálával végződött.

Máskor ismét Angliában időzván, boszusan értesül, hogy nevét egy párisi újságíró bemocskolta. Rögön Párisban termett, hogy magának elégtételt szerezzen. Erre azonban már nem volt szükség, mert a megszeppent író, amint nesztét vette a dolognak — két álló hónapig mást se tett — agyba-fübe dicsérte és magasztalta Cas-sagnac urat.

D'Aumale herceg 1858-ban párbajra hiva a császár unokaöccsét. Ez megkérdi császár nagybátyját, kimenjen-e?

— Kedvesem — válaszolt a császár — ilyesmit nem szoktak megkérdezni.

Hanem az unokaöccs mégsem ment ki, mire császári nagybátyja csipősen megjegyze:

— Ha véletlenül golyót találnak Jeromes herceg gyomrában, azt ő valószínűleg úgy nyelte el...

Van ágyupárbaj is. Zulchowszki lengyel színész egy orosz ezredessel ágyupárbajt vívott.

Két katonatiszt pedig egy sötét helyiségben egy mérges kigyót bocsájtott el. Rövid idő múlva sikoltás jelezte a párbaj eredményét. A megnekkült fél a kiállott haláloszongás következtében teljesen megöszült s ráadásul szolgálatából is elbocsátották.

Nagyon kedves hadnagy volt a regimentben. Jó modora és nyílt szíve miatt minden bajtársa

szerezte őt. S egyszer csak arra ébred, hogy rendszeresen üldözni kezdi kapitánya.

Az asztalnál nagy társaság előtt a kapitány hazugsággal vádolja a fiatal hadnagyot s ráadásul arcul is ütötte.

A meggyalázott hadnagy azonnal elhagyta a társaságot s el volt készülve mindenki, hogy kapitányát provokálja.

A hadnagy azonban mindenek nagy megütöztetésére kijelenté, hogy az ő vallásos meggyőződése tiltja a párbajt, mely nem egyéb, mint szántsándeós gyilkosság!

A kapitány erre gyávaasággal vádolta a hadnagyot s az ezredessel egyetemben értésére adta, hogy nincs más választás, mint párbajozni, vagy menni.

A hadnagy most rááll a párbajra, kiköti azonban, hogy csak egyik pisztoly legyen megtöltve s a sors döntse el, ki melyikkel löjjön.

Először a kapitány lőtt — töltény nélkül. Tán megkegyelmez? — gondolták a tanuk.

De nem! Már lő. A kapitány hirtelen homlokához kap, egyet tántorodik és holtan zuhan a földre.

— Lemostam a gyalázatot! — szolt rettenetes hangon s eltávozott.

A fiatal hadnagy még aznap lemondott rangjáról s kolostorba lépett. Cselekedete legenda maradt a francia hadseregben.

Seume a párbajról így vélekedik: — Fegyverrel kezemb bizonyíthatom azt, hogy bátor vagyok, de azt nem, hogy becsületes vagyok; bizonyíthatom hidegvéremet, de nem erényemet.

Szerbnek, oláhnak, szásznak lehet autonómiaja. A katolikusnak is lehet, ha érdélyi. De a többi katolikusnak nem lehet. Egyenjoguság tehát nincs. Máskülönben éljen a liberalizmus!

Mert a szó csak játék. A fogalom komédia. Az elv csaké. A program horog. Ime megakad rajta a feudális harcsa, a merkantilis csuka, az iparos süllő, a ki vámsorompót kíván, az agráriás potyka, a kit csak a közös vámterület boldogít. Persze mindenik liberális. A krucifixházszer, az orthodox zsidó, a nyakas kálmista, az óvatos lutheránus, az istentagadó, a szabadkőműves, a grandiseigneur, a demokrata, a pap, a harangzó, a kereskedő, a vadász, a halász, a maderas, Sáfár Zélig, Budai Barna, Ó-Buda és Esztergom, a mágócsi pusztá és a tátrai fenyves, a Duna és a Balaton, a trafikdohány és a denevér . . . minden liberális nálunk; az ég, ha derült, de akkor is, ha be van borulva, a mosolygó alkony és a rózsauju hajnal, a rátoji téhen és a mezőhegyesi tücsök, a suhogó bankjegy és a ki-vándorlók könyhullatása — ez mind liberális.

Ez az egyetemleges liberalizmus egyszerre csak fölmondja a szolgálatot. Autonomia kell nektek? Micsoda? Hogy annyi jogotok legyen, mint másnak? Hogy vagyontokat magatok kezeljétek? Hogy középiskoláitok ügyeit magatok intézzétek? Hogy egyesüljétek és szervekedjétek egy nagy és hatalmas kultúrtevezővé? Hogy fölkbredjen bennetek az öncseképvés köteleessége? Hogy érdekődés keljen bennetek saját egyházaitok iránt? Hogy bevonulások által még nemzetibé, még magyarabbá tegyétek a magyar katolikus szellemet!! Olyan nincs!

Mióta szümt meg az önkormányzat liberális fogalom lenni? Mióta liberális eljárás az, hogy a kormány, hatalmának növelése érdekében, kézbe-kaparıtsa az egyházi vagyont? Milliókat zárni el attól, hogy kulturális föladatok teljesítésére szervekedjenek, erőiket egyesítsék, tevékenységükkel közreműködjenek a közjó előmozdítására: ugyan, magyarazzák már meg egyszer, mi hát a reakció, ha nem ez? Ha pedig reakcionáriusok, miért viselnek szabadelvű álarcot?

Léha felületesség összekeverni a magyar katolicizmus szellemét más országok katolicizmusának szellemével. A magyar katolicizmus nemzeti tartalommal bővelkedik. Szerzet-rendeink kienlenczed része legeslegelő jár a hazafias magyar szellem ápolásában. Semmivel sem áll hátrább, mint Sárospatak, Debrecen, Nagyenyed. Ezzel pedig sokat mondtam. Azonban jóval fölülmulja magyaros érzületben az állam valamennyi középiskoláit. Magyar plebániánk szelleme intranzigens magyar. Történelmi vonások fűzik a hazához a magyar katolikus egyházat. A nemzet-fejlesztő történetírás és költészet birodalmában jelentékeny állást foglal el a magyar katolikus papság. Magyar szentek legendái adnak nemzeti koloritot hazánk katolicizmusának. Régi csatatereinken együtt porladnak a papok csontjai a nemesség csontjaival.

Ez nem kozmopolitika katolicizmus. Ez nem szövetkezik idegen hatalmakkal. Ez a honvédek mellé állott, mikor hívta a haza. Alkotmányunk kiépítésében történelmi részt vett. Polgári szabadságunknak ellent nem állott. Népnöket hazafiságban nevelte. Egyetlen felekezetünknek nincs a régmúltból egyházi éneke a szenvedő, ársvaságra jutott magyar hazáról, csak a katolikusoknak.

Ne tessék hát félteni hazánk nagy érdekeit a katolicizmus szervekedésétől. Ne kenjék rá az ultramontanizmus vádját, mert még papjai sem ultramontanok. Ezek a papok olyan jó magyarok és olyan jó hazafiak, mint bárki más. Szünjék meg végre a liberális túrelmetlenség. Az a kormány pedig, mely elvonja a magyar katolikusoktól azt a jogot, amit a szászok és oláhok gyakorolnak, ne hipokritakodjék tovább és vegye le képeről a szabadelvűség álarcat.

Bartha Miklós.

UJDONSÁGOK.

— Az autonómia. Ugy látszik, hogy az autonómiából sem lesz seimni. A kormány nem akar engedni, a katolikusok pedig nem fogadhatják el oly javaslatot, a mely csak névetségessé tenné őket. Ha a kor-

mány nem akar befolyást engedni za egyházi javadalmak betöltésénél, a katolikus iskolák vezetésénél és a vagyonekelésnél, ha csak sekrestyést és harangzózt választhatunk autonómikus hatáskörrel, akkor jobb lemondani az egészlről, legalább meg leszünk mentve a nevetességés látszatától. Lapunk mai számában közöljük Bartha Miklósnak a kitűnő publicisztának a „Magyarország” tegnapi számában megjelent cikkét. Mint kálmvista embert senki sem vádolhatja a katolikusok iránt való elfogultságról s mint higgadt ítélő metsző igazságossággal mondja el ítéletét a kormány kétszinű eljárásáról. Ilyen a liberális igazságosság. Ez az a minden irányban való jog, törvény és igazság.

— **Kitüntetett katona.** Olvasóink bizonyára emlékeznek még arra a rémes esetre, amely október 2-án, a fejrvi választás napján, a közös hadsereg kaszányájában lejátszódtott, midőn Tiger József, perkatái születésű közlegény, 69-dik ezredbeli dobos, megörlülve, Giffing Vilmos főhadnagyot súlyosan megsebesítette. Ki tudja, hogy hánynak az életét vette volna el, ha Mátyás Imre szakaszvezető az emeletről, egy jól irányzott lövéssel hálaíalos meg nem sebesíti a dühöngőt. Giffing Vilmos főhadnagy kitüntetéséről már írtunk, most vesszük a hirt, hogy Ó Felsége a katonai felsőbbseg felterjesztésre Mátyás Imrét is szép kintüntetésben részesítette. A koronás ezüst érdemkeresztet kapja a derék katona, a ki léleljenléletével a további szerencselenségeket utját állotta. Mátyás azóta már otthagya a katonai mundart és a „szép” életet fölcserélte a „komisz cibil” sorsával. Vasárnap azonban egykét órára újra fölveszi a „császlár” ruháját és katonatársai jelenlétében mellére tűzi a szép kintüntést, a melyre bizonyára élete végéig büszke leend. Az ünneppály zárt körben reggel 9 órákor fog lefolyni.

— **A női iparkiallításra** rendező bizottsága folyó január hó 12-ik napján d. u. 4 órákor a Vörösmarty-Kör helyiségében ülést tart, melyre a bizottság tagjait tisztelettel meghívja az **Elnökség.**

— **A galgóczi mandátum.** **Gagern Miksa** báró helyébe, a kinek a mandátumát a Kuria megsemmisítette, tegnap Meszlény Pál volt országgy. képviselőt választották meg néppárti programmal. A kormánypárt minden megengedhető és meg nem engedhető eszközt megmozdított, különösen a hivatalos apparatus teljes gözzel dolgozott, hogy a Rudnyánszky győzelmét biztosítsa, de sikertelenül, a néppárt 52 szótöbbséggel győzött. Szivünköl gratulálunk a győző Meszlénynek, a Fejérmegyei gentry szeretetremélő tagjának a kivívott diadalhoz

— **Visszatérés.** Spigli Erzsébet, Szeceksás János Alsó-Sz. Iványi cseléd neje. ev. ref. és Uhrspringer Julianna 22 éves ág. ev. vallásu hajadon f. hó 5-én visszatérték a róm. kath. vallás kebelébe. A hitvallást Látics György, alapi plebános kezeibe tették le ki a jó hívő köteleességeiről és a hit ajándékáról lelkes beszédet tartott a nagy számban jelenlévő hívő néphez.

— **Jóváhagyott költésyvetés.** A fejérmegyei Szent-György közkörház 1902. évre szóló költségvetését a belügyminister jóváhagyta és a napi ápolási díjakat 1 kor. 96 filléren állapította meg.

— **Az alsipány ur figyelmébe.** A bodaiki vásárról most már másodsor irunk s azt az ottani előjárás eljárása teszi köteleességünké. A legutóbbi bodaiki vásár ugyanis vízkereszt ünnepére esett, éppen ezért a bodaiki plebános ama kérséssel járult a vármegye alispánjához, illetve a miniszteriumhoz, hogy a vásárt halasszák el, miként már megirtuk, az előjárás minden erőlködése dacára respektálták, az alispán, sőt a miniszter is a katolikusok ünnepest s elhalasztotta a vásárt f. hó

7-ikére. És mégis mi történt? A várpalotai, moóri iparosok vízkereszt napján sátoztotték a bodaikivásár-teren, a marhavásárt megtartják az ünnepnapon vagyis tiltott időben az adás-vétel folyik az előjáróság tudta és beleegyezésével, mert hisz másként el sem képzelhető s a szegény fejrvi iparosok már a megtartott vásár után érkezvén meg, cikkeiket nem értékesíthették s üres zsebbel tértek onnan vissza. Mi azt hisszük, hogy a miniszter rendélete előtt még a községi előjáróság is tartozik meghajolni. Nem akarjuk ez alkalommal bővebb kommentárral ellátni a nagyérdemű előjáróság nem éppen magas fokon álló törvényisztelétét ámde a helybeli iparosokkal együtt nagyon óhajtanók, ha a vármegye alispánja egy kissé érdekelnék ez ügy iránt és saját hatáskörében a vizsgálatot megindítaná.

— **Farsang.** A helybeli deliavasuti műhely alkalmazottainak dalegyesülete febr. 2-án a „Magyar Király”-ban hangversennyel egybekötött táncestélyt rendez.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják mindazon jólelkű ismerőseink, a kik szeretett testvér, nagy-néni és rokonunk Szász Terézia elhalálozása fölött érzett fájdalmunkban őszinte szívelvetek részt, különösen pedig azok, a kik részvétük jelül a boldogulmak ravatalára koszorút helyeztek, ez úton is hálás köszönetünk kifejezését. Az ősz-szes rokonság nevében: Özv. Szammer Pálné, Szammer Kálmán és neje.

— **Opera hangverseny.** **Alberti Werner**, a m. k. Operaház hőstenorja hétfőn este a városi színházban fog énekelni, amelyre a tanuló ifúság és ifjusági egyesületek figyelmét is föl hívjuk, mert az est olyan művelvetet ígér, amit egy egész életen át nem tud feledni a vidéki ember. A műsort, melynek értékét a honvédzenekar játéka is emelni fogja, itt közöljük: 1. a) Előjáték és „Siciliana” a Parasztbecsület c. operából, (P. Mascagni) a szinfalnak mögött éneklí Alberti Werner. b) Intermezzó a „Parasztbecsület”-ből, játssa a zenekar. 2. Recitative és ária a „Tell Vilmos” c. operából, (J. Rossini) éneklí Alberti Werner. 3. Börtön ária „A zsidónak” c. operából, (F. Halevy) éneklí Alberti Werner. 4. Részletek a „Faust” c. operából, (Ch. Gounod) játssa a zenekar. 5. Recitative és romance „A Hugonottak” c. operából, (G. Meyerbeer) éneklí Alberti Werner. 6. Előjáték az „Alár” c. opera III-ik felvonásához, (Gtr. Zichy Géza) játssa a zenekar. 7. Adagio és stretta „A Troubadour” c. operából, (G. Verdi) éneklí Alberti Werner.

— **Ragyós betegség.** Ez uj évben 13 kanyaró esetet jelentettek be a rendőrségnél. Az ezredévi iskola két tanitóját pedig egy időre felmentették a tanítás alól, mert családjukban hasonló megbetegedés fordult elő. A betegség elterjedésének mérve azonban nem oly nagy, hogy az iskolákat is be kellene zárni. Mindenesetre óvatosságra intjük a szülőket.

— **A petíció.** **Zichy Jenő** gróf megtámadott mandátuma jelenleg az ég és föld között a levegőben lóg. Tizenketten írták alá a támadást, közülök tizenegyen hosszas rábeszélések után, de meg a város nyugalma érdekében is, visszavonták aláírásukat. Csapán csak egy ember áll még rendületlenül, kemény szíklaként: **Wild József** borbély, a ki mindédig nem mutatott hajlandóságot, hogy meghajoljon az elót, a mit annyian esdve kérnek tőle.

Ilyen formán gondolkozik:

— Vagy igaz az, a mi a petícióban foglaltatik és akkor istentelenség azt visszavonni, vagy nem igaz, akkor nincik ment bele a többi tizenegy az aláírásba. Ó vele ne játszanak.

Sőt még azért is állja az aláírást, mert — mint mondja — neki a választásból sok kára volt. Mikor a függetlenség párt zászlaja alá állott, ott hagyta több kormánypárti kundschaftja, ha most visszavonja, ott fogják hagyni azok, a kik akarják, hogy vissza ne vonja.

Ki mondhatja ezek után, hogy neki a maga szempontjából nincs igazá?

Egyébiránt a petíció tárgyalása a kuriánál e hó 21-re van kitűzve és ha **Wild József** addig vissza nem vonja az aláírását, nem is lehet ki-

büjni alóla, legfőbb halasztást szenved, mert a Kuria pótlás végett vissza fogja küldeni.

— **Házasság.** Magyar Sándor Nagy-Loóki jegyző eljegyezte Podmaniczky Mariska kisaszszonyt helyben.

— **Olcsó ruhat.** A Szt.-György kórházban csak most jöttek rá, hogy egy 240 literes rézüst már jó ideje eltűnt. A rendőrség nyomoz.

— **A régi városi kórház** épülete, a mint lát-szik, talán még sem álldogál majd a város egyik legalkalmasabb helyén csak amúgy „Isten nevében.” Tavaly alig vett be belőle a város 15 forintnyi bért, a mit a kertért adtak. Az idén a csendőrség vetette rája a szemét, a mely a ki-képzendő legénység számára óhajtana benne lakást venni és a Vásártérrel áthurcolkodni. A tágas és világos termek teljesen megfelelnek a csendőrség igényeinek, sőt a mellette fekvő térség is igen alkalmas gyakorló-térül szolgál. A tanács, a mint halljuk, elfogadta az ajánlatot, megszabta a feltételeket, a melynek értelmében a mostani kápolna helyiségét és Laufenauer gondnok lakását kivéve az egész terület átmenne a csendőrség használatába. Az iratok most vannak fenn a belügyminiszteriumnál s ha időben leérkeznek, a csendőrség még február folyamán elfoglalja új lakását. — Azt hisszük, nagy gondot venne le a város nyakáról is.

— **Meghívó.** A „Székesfehérvári Zenekedvelő-Egyesület” énekkara folyó hó 12-én (vasárnap) d. u. 14-kor a Tűzoltó-Egylet nagytermében próbát tart, melyre mindazokat, a kik a vezetőségnél mint énekesek jelentkeztek és a kik ezután jelentkezni akarnak, a vezetőség nevében tisztelettel meghívja Maron István egyesületi titkár,

— **Köszönetnyilvánítás.** A „Székesfehérvári Zenekedvelő” egyesület-et a követező mélyen tisztelt hölgyek és urak voltak kegyesek rendkívüli adományban részesíteni. Székesfehérvári Viktor altábornagy 30 kor.; Töltényi Antal 10.; kor. Herman Edéné 10.; kor. Reichard Mór 5.; kor. K. Nagy Dezső 3. kor. Deutsch Antal 2. kor. Özv. Mórocz Antalné 2. kor. Richter Edéné, Schier Gyula, Sárközi Kázmér, Tury Antal, és Bobik Ignác 1—1 kor. Ezenkívül báró Siebenrock Gusztáv, Ó Múltósága a zeneegyesületnek ígerte hatalmas, körülbelül 800 — legnagyobbbrésztclassicus szám-ból álló zenekönyvtárát. A zene-ügy nemesszívű pártfogójának az egyesület nevében köszönetet mond Maron István egyesületi titkár.

— **Jön a hideg.** Vásárhelyi Dezső mérnöknek Széchenyi-utca 13. sz. a. lakásából tegnappelőtt egy szőrmével bélelt kék télikabátot léptettek meg.

— **Ismeretlen öngyilkos.** Csütörtökön reggel a kálozi vendéglő egyik vendégszobájában egy 34—35 évesnek látszó fiatal ember revolvérrel fejbe lőtte magát, úgy hogy rögtön meghalt. Hogy ki volt, mi volt, mi ösztönözte erre a végzetes cselekedetre, mindeddig még senki sem tudja, legfőbb találgatják. — Szerdán érkezett a vendéglőbe, csinos, fekete bajszú, magas fiatal ember volt, elegánsan öltözve, fekete téli kabátban, szalonruhában, fehér-fekete csikos nadrágban. Még az est beáta előtt eltávozott hazulról s a téli kabátját nem hozta vissza. A vendéglősnek föltűnt a különös eljárás, hogy valaki téli időben kedvét találja a kabát-nélküli való járásban, meg is kérdezte tőle, hogy hol hagyta a felöltőjét, mire az ismeretlen azt felelte, hogy a szabónál akadt rajta valami csinálni való. Este a 48-as időkről beszélgetett és intelligens, széles látókörű embernek látszott. Majd azt mondotta, hogy az esti vonattal vár valakit, de mivel nem jött, szobájába vonult. Az ajtót nyitva hagyta s egész 10 óráig senki nem háborgatta, akkor nézett be hozzája a cseléd s a divanon ülve, lehajtott fővel taláta, előtte pedig nagy vértócsát látott. Hirtelenében azt hitte, hogy az orra vére folyik és lármát csinált, mire a házban levők bejöven, látták, hogy öngyilkossá lett. Kisebb fajtá revolvérrel közvetlen közelből a jobb halántékán lőtte meg magát, a golyó szétrocscolta az agyvelőt és a balkoponyacsont falazatában megakadt. Az asztalon egy levél volt, a melyben egy szerencsétlen embernek mondotta magát, a ki ismeretlenül jött a városba és ismeretlenül akar meg-

halni, kéri hogy hulláját ne boncolják fel s a nála levő pénzen temessék el és állítsanak fej-fát a sírjára. Szivartárcáján, féhéreműjében *I. L.* monogram volt. A nála levő iratok arra engednek következtetni, hogy drogista, vagy gyógyszerész lehetett, mert több titkos receptet találtak nála, a melyeket ő irt. Hulláját beszállították a régi városi kórház hullaházába, a hol a rendőrség lefényképezte. Táviratilag tudakozódtak ki-kezebbi ismertető jelre. Temetése ma d. u. lesz a régi városi kórház hullaházában.

Önkéntelenül gondolkozba esik az ember, hogy egy értelmes, tanult, egészséges fiatal ember, a kinek van hozzá ereje, hogy megküzdjön az élet gondjaival, miként lehet annyira gyáva, hogy megfutamodik a küzdelmek elől? Vagy ez is egyik áldozata annak a hitelen, sivar körszellemnek, mely semmit nem tud arról, hogy lelke is van?

— **Ismét tűz.** Folyó hó 7-én d. u. 1 óraker Pettend pusztán Vitéz János ottani lakosnak ser-tés óta ismeretlen okokból kigyulladt és annak akadályozhatatlan továbbterjedése folytán Kennessey Lajos szintén ottani lakos kárára egy lak-ház, Schusztér Gusztáv kárára 30 fonyás tengeri, 6 kas mér, éllelmi szer, gazdasági eszközök és ruhaneműek lettek a pusztító elem martalékává.

— **Anyjára emelte kezét.** Gaál Istvánné abai lakosné József nevű legény fiával kirándult a szőlőbe, hogy ott egyet-mást rendbe hozzanak. Mire hazaindulásra került a sor, a Józsikának bizony egy csepp szándéka sem volt a pince tá-jakáról tavozni, édes anyja azonban bezárta a pinceajtót és utnak indult. A már mámoros legény ekkor anyjának a kezét, a földre terítette és egy acél ollóval tén halálra is sebzi, ha Csapó János bíró és társai ki nem szabadítják a magáról any-nyira megfeledkezett fiu kezét közül. Gaál Józsefet a csendőrök letartóztatták.

— **Mulatság.** Varga István Alsó-Királysor 2. sz. alatti vendégfogóházban a hó 19-én zártkörű tánc-figyalom lesz. Kezdeté 7 óraker. Belépti díj: sze-mélyjegy 1 kor. családjegy 1 kor. 40 fillér.

— **Megunta az életet.** Deutsch József buda-pesti lakos, vállalkozó, f. hó 4-én lerándult a bir-tokát képező Igar községhez tartozó Vám-pusz-tára. Másnap reggelre a szolgák a 61 éves Deutsch Józsefet verben ázva találták magára zárt szobá-jában, átlőtt halántékkal. A hullavizsgálati jegyző-könyv tanúsága szerint öngyilkosságát már zava-rodott állapotban követte el, mint a névjegyére írt értelmetlen bucsuzás is bizonyít. A hullát a bu-dapesti családi sírboltba szállították.

— **Asszonyesere.** Vigjátékba illő dolgon mu-latnak a bicsekek. Régi ellenségek voltak Fodor József és Filkei József bicseket nap számosok, természetesen az ellenségesség oka az asszony volt. Mindegyik a másik feleségére vetett szemet, eleinte sok veszekedésre adott ez alkalmat, mi-gnem e hónap első napjában kölcsönösen felesé-gét cseréltek s e szándékukat a községházán is bejelentették, hol azonban felvilágosították őket, hogy az asszony mégsem oly portéka, kit ép oly könnyű elcsereélni, mint a szomszéd malacát.

— **Elhunyt köljegyző.** Baranyai Jenő duna-adonyi köljegyző folyó hó 9-én elhunyt. Tete-meit a sopronmegyei Iklamberénybe a családi sírboltba szállították.

— **Oltombaság.** Lencsés János lámpatiszto-gató ma reggel 8—9 óra között éppen rendes munkáját végezte a Fazekas-utcai Hagenmache-re-féle sörtélep előtt, midőn Bernát János, Schön Sas-utcai korcsmáros mindenese arament, jeges talicskájával kibillentete alóla a létrát. A szeren-csétlen ember levee arcán úgy megsebesült, hogy a Szt.-György kórházba kellett őt szállítani. A rendőrség majd kinyitja a minden ur szemét.

— **A bor.** A mikor még az „éremekben gazdag” Engl-cég gyártotta vízből és fukszin-ból a legfinomabb tokajit, rszútj, ménest, zamorod-nit, a bankódó emberiség akkor is tudott nagyo-kot mulatni. Mulatnak most is, a mikor a hegy-böven önti a levét, a melybe már nem kell annyi hamisságot belekeverni, legfőbb egy kis friss-vizzel frissítik fel. De mintha akkor egészen más lett volna a hatás, mint most. Akkor az emberek — magyarán mondva — hamarabb elfeküdtek a

jótól, míg most nagyobb a virtusa, virágosabb, szélesebb a jökevé. Alighanem ezt a virtust érezte ereiben K. Gy., a lábtyúművészet avatott mestere, midőn szerdán este kótyagos jó kedvelő-tért haza csendes ottonába és a virtus man-mindenáron birközni szeretett volna. Meg akarta verni az egész világot, mert haragudott „minden-kire, a ki él és uralkodik: Legközelebb azonban a felesége akadt hozzá és a szegény asszony majdnem a rövidebbet húzta, ha véletlenül egy festékes üveg közelebb nem akadt a hangoskedvű asztal kezéhez. Verte az asztalt, meg a pángli-t, hogy hát „ki az úr a háznál” és addig hadonászott, míg saját becses karját úgy neki lóditotta jobb sorsra hivatott üveghez, hogy az darabokra törve összevagdalta a kezét, többek közt egyik erét is átmetszette. Persze, hogy lett belőle ijdtség. A bátorság eltűnt, a jökevé is alább szállott és az atyánkfia rémülve szaladt Bierbauer dr. főorvos-hoz s annak a kapuján oly éktelelen dörmöblést cselekedett, hogy az egész ház ijedten neszelt fel a lármájára. Persze a jó orvosok arra valók, hogy helyre reparálják azt, amit más boldog elkövetett. Bierbauer dr. aztán hosszú munka után megre-parált a megromlott szervezetet, hazánkfia pedig ékes fogadásokat csinált, hogy eztan nem törül-közik be, vagy ha megcselekszi, nem üveghez lóditja a saját becses kezét.

— **Nem szereti.** Czövek János lovasberényi lakos f. hó 8-án rendes munkája után járt. Ha-zajövet ijedve látta, hogy néhány ingósága a fe-liségevel együtt ismeretlen helyre költözött. A csendőrök Baracsán néztek a hű oldalbóra sze-meibe, a ki csak azzal magyarázgatja az esetet, hogy nem szereti az urat.

— **A puszkaművesek megengörítése.** A hon-védelmi minister egy újabb rendeletével a tény-leges állományu honvéd puszkaműveseknek a magán ipar gyakorlását jöveve teljesen megtil-tatta és elrendelte, hogy a már ez idő szerint iparigazolvánnyal ellátott puszkaművesektől ezen iparigazolványok az állományu illetékes paran-cnokságok által haladéktalanul bevonassanak és a kiállító iparhatóságoknak beszolgáltatassanak. Az elsőfoku iparhatóságoknak ezenul tényleges állo-mányu honvéd puszkaművesek részére iparigazol-ványt kiadni nem szabad.

IRODALOM.

— **Egy új nagy irodalmi vállalat.** Az a nagy irodalmi vállalkozás, melyet most indít meg a Franklin-Társulat, a legnagyobbnak ígérkezik egész irodalmunkban.

Nemzeti és irodalmi szempontból egyaránt nagy jelentőségi az a gyűjtemény, mely Magyar Remekírók, A magyar irodalom főművei címen indul országhódító utjára. Magában foglalja kitűnő íróink főbb munkáit, a régi irodalomból is mind-azt, a minel olvasása ma is élvezetes és tanu-ltságos. Harmincöt magyar klasszikus műveit adja, irodalmi szempontból a legkitűnőbb magyar kri-tikusok és irodalomtörténetsítők által megválogatva. A legnagyobbak, Arany, Petőfi, Tompa, Vörös-marty munkáit teljesen hozza, sőt ezeknek éppen ez lesz mindeddig legteljesebb kiadásuk. Itt lesz kívülok is minden igazi magyar remekíró, min-denki a ki ezt a nevet nemzeti szellemnek tett szolgálataival kiérdemelte. Ma, mikor százával jelennek meg havonként a magyar könyvek s ezrivel árad be a könyv napról-napra a külföld-ről, igazán idején volt összeállítani a magyar re-mekírók ama munkáit, a melyeket minden ma-gyarnak ismernie kell. Corpus poetarum hungarorum ez a gyűjtemény; az egész magyar iro-dalomnak, az ezer éves magyar szellemnek képe. Ezeréves fennállásunk legdicsebb emléke, mert azt a lapot mutatja meg, a melyet a magyar szellem írt az európai kultúra könyvébe. Kőte-iből épül a magyar szellem monumentuma.

Önkénytelenül azt kérdeztük magunktól a millenium ünnepe: Mink maradt hát meg épen az ezer évből? Mit viszünk át a XX. századba? Felelet: Megmaradt a nemzet, melynek csak egyes tettei multak el, maga nem; átvisszük iro-dalmunkat, s vele a magyar szellemet, melynek egyes alkotásai e kötetek, melyeket a Magyar Remekírók címen foglal össze a Franklin-Társulat.

A gyűjteményben együtt van irodalmunk minden kimagasló alakja: Arany János, Arany László, Bajza, Balassa, Berzsenyi, Csiky Gergely, Csokona!, Czuczor, Deák Ferenc, Eötvös, Garay, Katona, Kármán, Kazinczy, Kemény Zsigmond, Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kossuth, Kölcsey, Madách, Mikos, Pázmány, Petőfi, Radványi Gyula, Széchenyi, Szigligeti, Tompa, Vajda, Vörösmarty, Zrínyi stb. Más kiadó nem bocsáthatná közre e gyűjteményt, mert a Franklin-Társulat már régóta készülve arra, magához váltotta legkiválóbb remekíróink szerzői jogát, így legutóbb Arany János, Arany László, Bajza, Czuczor, Garay, Kemény, Szigligeti, Vajda, Tompa Mihály és Vörösmarty Mihály kiadói jogát.

A magyar klasszikusok ez új kiadása nem a régi, sokszor igenis megromlott szöveg pusztá uj lenyomásából áll. A szöveget tudós irodalomtörténészek és kritikusok fogják ellenőrizni, a kik az egyes írók munkái elé bevezetésül megírják életük és munkásságuk rajzát. Irodalmi értékére nézve abszolútbecsű lesz e gyűjtemény, mert a kiadás gondját a legkitűnőbb szakemberek vállalták el, kiknek vállalkozása már biztosítja az eredményt és sikert. Az élő írók, a kik a holt írók munkáit közelebbsé, ezek: Alexander Bernát, Angyal Dávid, Badics Ferenc, Bánóczi József, Bayer József, Beöthy Zsolt, Berzeviczy Albert, Endrődi Sándor, Erdői Béla, Erdélyi Pál, Ferenczy Zoltán, Fraknói Vilmos, Gyulai Pál, Heinrich Gusztáv, Koroda Pál, Kosuth Ferenc, Kozma Andor, Lévy József, Négessy László, Rákosi Jenő, Riedl Frigyes, Széchy Károly, Széll Kálmán, Váczki János, Vadnai Károly, Voinovich Géza, Zoltányi Irén. Mindegyikük azzal az íróval foglalkozik, a kit már előbb is tüzetes tanulmány tárgyává tett.

Minden együtt lesz így e gyűjteményben, a mi klasszikusainkra vonatkozik: munkásságuk, életük rajza és arcuk mása. Az arcképeket egykoru eredetiek nyomán rajzolta újra R. Hirsch Nelli asszony. Más kép nem lesz a gyűjteményben, s mi ezt a kiadás érdemének tudjuk be. Klasszikus írók egyes kiválóbb műveit illusztrálni mindig legfőbb ambíciója lesz a könyvdiszítő művészeknek, de ehhez nem elég a megrendelés, a kiadó elhatározása. A festőnek és közönségnek egyaránt véreben kell lennie a költő egész lélkének, hogy az illusztrálhasson, s ez azt élvezhesse. Nálunk pedig még a klasszikusok nem terjedtek el ily módon s épen e kiadás van hivatva munkáikat így belevinni a nemzet lelkébe. Csak ha ez megtörtént, állhatnak elő igaz illusztrátoraink. Akkor sem könnyű ez a munka és nem gyors. Nincs ország, melynek egy emberöltő alatt elég művészi munkaereje legyen hozzá. Hogy volna lehetséges oly különös véletlen, hogy egy nemzeték festői közt egyszerre ezer esztendő minden költőjének egyenként akadjon egy-egy rajongója, a ki hivatott tolmácsa lehessen? Egyetlen költő lelkét is óriás feladat képben megeleveníteni, s populárisra leendő kiadásba, mely egy klasszikus író munkáit adja közre, tulajdonképen csak oly kész képeket lehetne fölvenni, melyeket a közönség már kitűnőnek és megfelelőeknek ismert el. Mert itt a költő ismerete ellenőri a festő alkotását s klasszikusok munkáiból vett képek fölött épen úgy csak az idő bíraskodhatnak, mint a hogy a munkákat az válogatta ki remek munkáknak. Ehhez járul még egy technikai szempont is. Olvasásra szánt könyveknek kis alakban kell megjelenniök, hogy könnyűk, kézben tartathatók legyenek. Kis oktáv lapon pedig egy kompozíciót elhelyezni csaknem lehetetlen. A rajz nagy lapot kíván, diszím-formát.

Ezért találjuk mi helyén valónak, ha a Franklin-Társulat nem tette ki e gyűjteményt a gyors megillusztrálás kétes sikerének. Ez a gyűjtemény az ő kezén van, de voltaképen nemzeti kincs, mert ebben a sorozatban az első ezredév maradandó írói és könyvei állnak össze egy erős, kis phalanxba, hogy meghódítsák a második ezredévet is. Meg is fogják. Mert eddig a fegyver zájába halt Tinódytól Petőfignél a költő éneke, de az új századokban nem nyeli el a művelődés dallamát a harci riadó. Carlyle írta le, hogy mikor Tamerlán megállt hetven ezer koponyából épült piramisán s elnézte, mint vonulnak seregei új vérfürdőkre, ugyanakkor Mainz utcáin egy kis gyermek játszott. És a világtörténetben ez volt

nagyobb esemény, mert ez a gyermek Guttenberg volt. Pedig Guttenberg csak ölomjegyet adott az érzésnek és gondolatnak. A Magyar Remekíróknak szárnyai vannak, hogy szívből-szívből szálljanak, két szárnyuk: a hazafiság és az irodalom. Ha valami, ez a gyűjtemény igazán hivatva van arra, hogy minden házba eljusson és minden házi könyvtár gerince legyen.

SZÍNHÁZ.

1902. január.

A kis szökevény.

Halmayné ma gyengélkedett és nem is játszhatott szegény, A darabot hát kicserélték s a közönség volt szökevény.

Üres a színház, üres a kassa, s mint hónap végén Üres a zseb; Ügye bevallja, kedves direktor, nincs dolog ennél Keservesebb:

Zsuzsi, Panni, Örzse, Rézi, üres ma a Helyetek, Nyalka rőndér, szép tízötöt nem enyeleg Veletek. Oh elhagyott galéria, minden kacaj Kútfeje, Ma nem vagy az igazságos, komoly zsűri Székhegye.

Gyenge Huckstädt, erős Föti, pici Kiss Pál, Nagy Dulich, Igen szeretik a tapsot, kijuttat hát Abbul is; Mert ámbátor szép kevesen fizettek ma A helyér', Unisono csattant össze egy-két-kilenc-Tíz tenyer.

Ferenczy jó volt, Tisztya szintén, Kalmár — mint mindig —

Akadozott; Krumplibicsakkal, hadaró nyelvel a szöveg ellen Hadakozott. Halmay néni gyógyuljon föl és ne legyen többé beteg, Mert ámbár — persze, node mégis madám szánzsént ki játszsza meg?

1902. január 9.

A kis alanuszi. Operett. Kedves zenéjü bohóság, amit tiszter is meg lehetne rézni — a budapesti színpadon; ott zenekíséret is van hozzá. Szalóczy Irén odaadással, szép sikerrel játszotta el Renard vicome szerepét, hangja azonban ma sem volt tiszta. Kovács (Macdonald, amerikai) egyszerűen belesimult a többi közé operett-szereplőnek, csépett sem volt yankee, noha ez hálás alakítás lett volna. Huckstädt Irén (Sarah) mai énekében legjobban sikerült az a fejháng, amit otthon felejtett. Az ici-pici táncában volt némi inger; már t. i. ami fölbeszantja az embert. Ezért ugyan kár volt azt a két nádpalcát a ruhájába erősíteni. Hát csakugyan annyira önző a kisasszony, hogy nem törődik vele, tessék, nem tessék-e a közönségnek? Már nem első eset, hogy éneke alatt feltűnően, hangosan elneveti magát a saját mulatására. Ugyan a berlini operában divik-e ez a szokás, vagy a variété-előadásokon? Aki előadás alatt a színpadon szerepel, az már a művészeté, vagy (sietünk másról beszélni) a közönségé, de nem a saját magáé többé. Tiszlay-ról (Tom) könnyebb írni: kitűnő volt. Föti Frida ügyeskedett kicsiny szerepében, énekszámát meg is ismételték vele. St. Rémi marquis (Kalmár) rémitő hibákkal mosolygott meg a közönséget. A prefet szerepét jobb lett volna mégis, ha a színpad szerint Déry játsza el, mert Arnyay erővel komikus alakot akart belőle kieroszakolni, de későn látta be tévedését. A börtönőr szerepében sokkal jobb lett volna, de Igmándyt nem mulhatta volna fölül, mert az is szakerő az ilyen szerepekben. Dercsényi Juliska is meg lehetett elégedve a szerepével.

1902. január 10.

A fekete-orvos. Regényes dráma. Nem ártott volna, ha az igazgatóság a színpadon föl-tüntet, a darabban lejárzódo események idejét. Így tán könnyebben értették volna meg a fekete orvos szomorú történetét és jobban kivették volna az események háterét, melyben a darab gyöngéje folytán a két főmomentum: a

rabszolgaság kérdése és a Bastille bevételé ügyis meglehetősen homályba van burkolva. Psychológiai szempontból legérdekesebb a mulait orvos egyénisége, amelyben a hatalmas szerelem léptenyomon ébresztgeti a fekete emberek féltelen indulatosságát, a nemes mérséklet azonban mindig győzelmes erővel kerekedik fölül; Paulin lelkében pedig érdekes az az állandó harc, amit az anyai átoktól való félelem küzd a tiszta szerelemmel. Félénkséget azonban élete boldogsága árán fizeti meg. A drámai értékű darab elég érdekes volt arra, hogy az előadás egyenéhány csekély fogyatékságaira szemet hunyjunk. A lehibátlanabb alakítást F. Lányi Irma mutatta be.

Széli

Jövő heti műsor:

Hétfőn, január 13-án: (Alberti Werner énekművésznek a városi színház helyisége átengedve, a szintársulat nem tart előadást.)

Kedden, január 14-én: először: „A svihákok“ Operette. Szerdán, január 15-én: másodsor: „A svihákok.“

Csütörtökön, január 16-án: Tisztya Miksa jutalomjátékul először: „Szökjünk“ Vidor Pál énekes vég színműve a budapesti népszínház műsoráról.

Pénteken, január 17-én: leszállított helyakkal: „A kornevillei harangok“ Operett.

Szombaton, január 18-án: „A szokimondó asszonyosság“ Történeti színmű.

Vasárnap, január 19-én: két előadás. Délután fél 4 órakor felére leszállított helyakkal: „Sanyaró Vendel, a diurnista“ énekes életkép. Este fél 8 órakor: „Az ördög mátkája“ Népszínmű.

Anyakönyvi statisztika

1902. évi január hó 4-től január hó 11-ig.

I. Születés.

Született: 17 fiú, 9 leány. Ezekből törvényes fiú 15, leány 9, törvénytelen fiú 2, leány 0. Halvaszületett 0 törvényes fiú, 0 leány, 0 törvénytelen fiú, 0 leány. Összesen: 26.

II. Halálozás.

Elhalt: 8 fi, 7 nő. Ezekből 5 éven aluli törvényes fiú 1, leány 1, törvénytelen fiú 1, leány 0; 5 éven felüli fi 6, nő 6. Összesen: 15. E szerint a születés a halálozást 11-gyel mulja felül.

Elhaltak: Kelemen Juliánna, róm. kath., 67 éves, elvérzés, Palotai-utca 1. sz. — Kósa István, róm. kath., kisbirtokos, 90 éves, végegyengülés, Széchenyi-utca 112. sz. — Möröcz János, ág. hitv. ev., napszámos, 50 éves, öngyilkosság, Öreghegy. — Özv. Tóth Sándorné szül. Bogosits Karolin, róm. kath., járadékos, 75 éves, májrák, Bástya-utca 2. sz. — Kerber János, ág. hitv. ev., földm. napsz., 62 éves, szívhűdés, Szt.-György kórház. — Vinkler Imréné szül. Löke Anna, róm. kath., 40 éves, tüdő- és gégesorvadás, Csapó-utca 12. sz. — Bujka Lajos, róm. kath., 2 napos, veleszületett gyengesség, Szt.-György kórház. — Jelenek Manoné szül. Deutsch Lényi, izr., 49 éves, tüdőorvadás, Haltér 7. sz. — Farkas Antal, róm. kath., kocsis, 31 éves, szívhűdés, Szt.-György kórház. — Szász Terézia, róm. kath., háztulajdonos, 78 éves, tüdőlegydag, Várkör-út 36. sz. — Siba István, róm. kath., béres, 68 éves, kimerülés, Szt.-György kórház. — Tóth Imréné szül. Somogyi Juliánna, róm. kath., 63 éves, szívhűdés, Jókai-utca 24. sz. — Nyakas István, róm. kath., városi aggintézet gondozott, 87 éves, aggkór, városi aggintézet. — Hoffmann Terézia, róm. kath., 10 hónapos, tüdőlob, Mann-féle téglalep. — Fekete Ferenc, róm. kath., 10 hónapos, tüdőlob, Forgó-utca 22. sz.

III. Házasságkötés.

A fent jelzett idő alatt házasságra lépett: 7 pár.

Kihirdetés.

Kovács József, kisbirtokos és Horváth Anna (Székesfejervár). — Pallag József, földm. napsz. és Farkas Borhala (Székesfejervár). — Szabó Ignác, kisbirtokos és Vincz Erzsébet (Székesfejervár). — Mikó József, ács-segéd és Král Katalin (Székesfejervár). — Barabás János, kisbirtokos

kos és Németh Erzsébet (Székesfejevárvár). — Botos István, kisbirtokos és Marton Anna (Székesfejevárvár). — Endl József, kőműves-segéd és Klér Mária (Székesfejevárvár). — Molnár István, főszolgabírói huszár és Knillhofer Mária (Székesfejevárvár). — Noficz Ferenc, lakatos és Scholz Ilona (Székesfejevárvár). — Oláh Ferenc, kocsis és Benedek Erzsébet (Székesfejevárvár). — Segesdi Antal, kisbirtokos és Nagy Katalin (Székesfejevárvár). — Fábian István Károly, ác- és kőműves-segéd és Szigl Julianna (Székesfejevárvár). — Unger György, d. v. munkás (Budapest) és Langmáhr Julianna (Székesfejevárvár).

Pályázat.

A bosnyák-hercegovinai kataszteri nyilvántartási szolgálatban legközelebb nyilvántartási földmérői állások a X. fizetési osztályban 2200 kor. fizetéssel és 500 esetleg 640 kor. illetőleg 800 kor. pótlékkal, továbbá nyilvántartási gyakornoki állások a XI. fizetési osztályba 1600 kor. fizetéssel és 420 kor. esetleg 480, illetve 600 kor. pótlékkal, végre nyilvántartási gyakornoki állások évi 1200 kor. segélydíjjal tölthetők be.

A nyilvántartási földmérők a fentemlített javadalmazáson kívül még évi 800 kor. munka- és napidíj átalányt és minden mezei munkanapra 6 esetleg 7 kor. pótlékot kapnak.

A XI. fizetési osztályba sorozott nyilvántartási gyakornokok csupán 6 esetleg 7 kor. pótlékot, a segélydíjas gyakornokok 4 koronát kapnak minden mezei munkanapra.

A napszámokat a nyilvántartási hivatalnokoknak ezen pótlékból kell fizetniük.

A kinevezés eleinte ideiglenes, kilátással a véglegesítésre, kielégítő szolgálat esetén.

A pályázóknak keresztlevelükkel (születési bizonyítvány), honossági bizonyítvánnyal, érettségi bizonyítvánnyal a matematikából, ábrázoló mértanból és földmérésből jó sikerrel végzett technikai tanulmányaikat igazoló bizonyítvánnyal, a mezei munkára való alkalmatosságukat, nyelvismereteiket, főképp egy szláv nyelvismeretét igazoló bizonyítvánnyal ellátott folyamodványukat a sarajevói országos kormányhoz kell intézniük.

A földmérői állásra pályázóknak ezenkívül a földmívelési szolgálatban szerzett gyakorlatot is igazolniuk kell.

Az államszolgálatban levő pályázók folyamodványukat fölttes hatóságok utján adják be.

Közvetlen a sarajevói országos kormányhoz beadott folyamodványokra 80 fillér bosnyákhercegovinai bélyeget kell ragasztani, a magyar, illetve osztrák hatóságok utján beadott folyamodványok a megfelelő magyar, illetve osztrák bélyegilleték alá esnek. — Magyarországon illetve Ausztriában kiállított és az ottani bélyegilletékek megfelelően bélyegezett okmányok mint melléletek további bosnyák-hercegovinai bélyegilleték alá nem esnek. Más iratok és hivatalos kiadványok, melyek csak mint melléletek esnek illeték alá 20 fillér bosnyák-hercegovinai bélyeggel, ha pedig a folyamodvány magyar, illetve osztrák hatóság utján nyújtatik be, a megfelelő magyar vagy osztrák mellékleti bélyeggel látandók el. Bosnyák-hercegovinai okmány-bélyegek hiányában a megfelelő pénzüsszeg esatolandó.

Székesfejevárvár, 1902. január 9.

fh. Albrecht József.

A székesfehérvári kereskedelmi betegápoló-egylet az 1891. évi XIV. t. cz. alapján elismert betegsegélyező pénztártól.

115./1901.

Árverési hirdetmény.

Alulírott betegápoló egylet az 1891. évi XIV. t.-c. alapján elismert betegsegélyező-pénztár elnöksége a f. évi december hó 11-én tartott közgyűlése határozata alapján ezennel közzhírré teszi: miszerint az egylet tulajdonát képező s a székesfehérvári telekkönyv 5318. számú betétben 1. 1—2 sorszámok alatt felvett Kigyó-utca 21. számú tehermentes egyleti házat, valamint a leltári összes ingóságokat (felszerelések és bútorokat) nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladja.

Ezen árverésnek a helyszínén (Kigyó-utca 21. sz. a.) leendő megtartására 1902. évi Január

hó 25-ének délután 3 órája tüzetett ki, mely határnapra a venni szándékozók az alábbi figyelmeztetéssel hivatnak meg.

1. A fent körülírt ház ingatlan eladása minden elmozdítható felszerelések nélkül történik.

2. Vevők, illetve árverezők tartoznak bánatpénzül 1500 koronát az árverést megelőzőleg a helyszínén az árverező bizottság kezébe lefizetni.

3. A legtöbbet ígérő a háztulajdonosának tekintetik, az árverés jóváhagyását azonban az igazgatóság magánban fentartja, mely felett 8 napon belül végérvényesen határoz.

4. Felüligérésnek a 8 napon belül csakis a teljes eladási ár 5%-ával van helye, ekkor is, ha az első vevő ugyanazon árt megadja, az elővételi jog annak számára biztosítottatik.

5. Vevő az ingatlan birtokába 1902. évi május hó 1-én, a körülményekhez képest esetleg február végén lép.

Ezen megállapított árverési szabályok alól az ingóságok kivételnek, mert azokat vevők a vételár lefizetése ellenében azonnal átvenni tartoznak.

Kelt Székesfejevárott, 1901. December hó 21-én tartott ülés határozatából.

Bartos Gyula,
titkár.

Schlammálinger Alajos,
elnök.

Bővebb felvilágosítás az egyleti titkárnál nyerhető.

Coaksz!

Alulírt légszeszgyári igazgatóság a legjobb minőségű sziléziai darab küszönből előállított

Coakszának

métermázsáját 4 koronáért a légszeszgyárban ajánlja.

Utalvány ugy a székesfehérvári kereskedelmi bankban, mint a légszeszgyárban váltható.

Székesfehérvári
légszeszvilágítási társulat
igazgatója:

M R A Z V.

Egyházi és egyleti zászlók.

Ki. Jutlevé: Szeged 1876. — Székesfejevárvár 1879. — Deés 1879. — Budapest 1885. és 1896.

Magyarország legrégebbi egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

József főherceg és Klótild főherceggasszony ő császári és királyi fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, Váci-utca 15. szám.

Alapított 1863. évben. Alapított 1863. évben.

Elismert, megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges tárgyaimat

a legjutányosabb áron, a lehető legjobb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT

pluviale, dalmatica és ornátusokat. Egyházi és társulati lobogókat.

Tüzoitól, iskolágyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciboriumokat és kelyheket. Fali- és oltár-gyertyatartókat és oltárlámpákat.

Monstranciákat, státió-képeket, oltárokat, úrkoporsókat stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltár-gyertya-tartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

* Nagy választék arany- ezüst- és selyemhímzésekben, valamint hímzett egyházi ruhákban. *

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök.

M ü h i m z é s.

Kovács J. Adolf

KÖNYVNYOMDA * PAPIRKERESKEDÉS * KÖNYVKÖTÉS ZET

SZÉKESFEJÉRVÁROTT, Szögényi-Marich-utca.

Elfogad mindennemű könyvnyomdai, könyvkötészeti munkákat, falragaszok, számlák, körlevelek, árjegyzékek, rovatolt táblázatok, zárszámadások stb. a legjutányosabb áron.

Raktárt tart teljes irodai felszerelésekből, levélpapírok, írószerek, téntra stb. stb.

Nagy választék a legújabb képes-levelezőlapokból, Emlékkönyvekből, Levelezőlap albumokból.

100 drb. Névjegy 45 kr.

Nyomatott Számmér Kálmánál, Székesfejevárott.